

Revisionsrapport – Brister i MUCF:s handläggning av organisationsbidrag

Som en del av arbetet med att granska Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) årsredovisning 2020 har vi granskat vissa delar av den interna styrningen och kontrollen som bedömts vara relevant för revisionen.

Vi vill med denna revisionsrapport uppmärksamma er på iakttagelser från vår granskning av MUCF:s handläggning av organisationsbidrag.

Vi vill att ni svarar på denna revisionsrapport senast 2021-03-26. Beskriv om och i så fall vilka åtgärder ni planerar för att rätta till iakttagelserna.

Sammanfattning

MUCF har under 2016–2020 betalat ut cirka en miljard kronor i organisationsbidrag. Av detta har MUCF betalat ut cirka 290 miljoner kronor under 2020. Vi har granskat MUCF:s handläggning och kontroller av organisationsbidrag. Vi bedömer att MUCF har brister i handläggning och uppföljning av organisationsbidrag. Våra huvudsakliga iakttagelser är:

- MUCF har inte utökat sina kontroller på grund av att antalet medlemmar som revisorn anger i revisorsrapporten inte bara avser bidragsgrundande medlemmar eller att revisorn inte behöver vara oberoende eller ha viss kompetens.
- MUCF har inte utökat kontrollerna i ärenden där upp till 100% av de kontrollerade medlemsföreningarna inte uppfyller villkoren för bidrag.
- Under de senaste fyra åren har MUCF inte gjort några kompletterande kontroller hos bidragsmottagarna för att verifiera de uppgifter som organisationerna har lämnat i ansökan.

Bristerna i handläggningen kan innebära att MUCF

- betalar ut för höga bidragsbelopp
- ger bidrag till organisationer som inte uppfyller villkoren för organisationsbidrag.

Villkor för organisationsbidrag

MUCF har under 2016–2020 betalat ut cirka en miljard kronor i organisationsbidrag. Av detta har MUCF betalat ut cirka 290 miljoner kronor under 2020. En myndighet har rätt att använda statens medel för de ändamål som anslaget avser och utbetalningen ska göras i nära anslutning till att bidraget ska användas av mottagaren, enligt 10–11 § anslagsförordning (2011:223). I Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 11 § framgår att

- en myndighet får betala ut bidrag från ett anslag endast om det är förenligt med anslagets ändamål och de villkor som gäller för anslaget enligt 10 §
- myndigheten ska upplysa mottagaren om de villkor som gäller för bidraget och bestämma en lämplig utbetalningsplan.

Utöver villkoren i anslagsförordningen har regeringen fastställt villkor för organisationsbidrag i

- förordning (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer
- förordning (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund
- förordning (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.

I förordningarna om statsbidrag (i fortsättningen benämnda stödförordningarna) framgår till exempel att bidragsmottagarna i sin verksamhet ska respektera demokratins idéer inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering. Stödförordningarna reglerar även vissa krav på de bidragssökande organisationernas ansökningar, redovisning och MUCF:s möjlighet till återkrav.

Bristande handläggning och kontroller vid beslut om organisationsbidrag

Revisorsrapporterna ger MUCF en begränsad säkerhet

Organisationsbidragens storlek beror på det antal medlemmar och antal medlemsföreningar som organisationen anger i sin bidragsansökan. En del av det underlag som MUCF använder i sin bedömning av bidragsansökan är uppgifter i revisorsrapporter.

I stödförordningarna framgår vilka uppgifter i bidragsansökan som en revisor ska granska och intyga i revisorsrapporter för respektive organisationsbidrag. MUCF har tagit fram mallar som revisorn ska använda för detta ändamål. Revisorn ska bland annat redovisa

- antalet medlemmar och medlemsföreningar enligt kriterier som framgår i mallen
- hur denne har kommit fram till respektive antal.

Det antal medlemmar som revisorn anger i revisorsrapporten behöver inte vara bidragsgrundande i de fall som medlemmen ingår i en medlemsförening som inte uppfyller kraven i stödförordningarna. I bidragsansökan ska organisationen däremot ange antalet bidragsgrundande medlemmar enligt villkoren i stödförordningarna. Antalet bidragsgrundande medlemmar kan alltså skilja mellan det antal som revisorn anger i revisorsrapporten och det antal som organisationen anger i ansökan.

Enligt vår bedömning ger revisorsrapporterna därmed bara en begränsad säkerhet för antalet bidragsgrundande medlemmar och medlemsföreningar.

Ofta är revisorn en lekmannarevisor. MUCF

- ställer inga krav på lekmannarevisorernas oberoende vilket kan innebära att revisorn har ett egenintresse i organisationen och därmed på storleken av organisationsbidraget
- anger inte några kunskapskrav på lekmannarevisorerna, vilket kan innebära att revisorn inte har tillräckliga kunskaper inom ekonomi, redovisning och revision.

Den begränsade säkerheten som revisorsrapporten ger på grund av ovanstående förhållande borde enligt vår bedömning medfört att MUCF gjort ytterligare kontroller av antalet bidragsgrundande medlemmar och medlemsföreningar innan MUCF betalade ut bidragen.

Vår granskning visar även på dessa omständigheter:

- Det förekommer flera versioner av revisorsrapporten från en bidragssökande organisation.
- Lekmannarevisorn har inte uppgett sina kontaktuppgifter.
- Lekmannarevisorn har samma efternamn som styrelseordföranden och en suppleant till styrelsen.
- Lekmannarevisorn och kassören i en medlemsförening verkar vara samma person.

Enligt vår bedömning borde även ovanstående omständigheter ha medfört att MUCF gjort ytterligare kontroller av uppgifter i revisorsrapporten och ansökan innan MUCF betalade ut bidragen.

Inga ytterligare kontroller trots upptäckta fel

En förutsättning för att MUCF ska betala ut organisationsbidrag är att villkoren i stödförordningarna är uppfyllda.

I ett ärende har MUCF valt att begära in ytterligare material för åtta av 863 medlemsföreningar som ingår i organisationen. Samtliga åtta medlemsföreningar uppfyllde vid MUCF:s kontroll inte villkoren för bidrag. Trots detta genomförde inte MUCF några ytterligare kontroller av övriga medlemsföreningar. MUCF betalade därför ut organisationsbidrag om 9,4 miljoner kronor baserat på att det fanns 855 bidragsgrundande medlemsföreningar.

I ett annat ärende har MUCF valt att begära in ytterligare material för fem av de 31 medlemsföreningar som ingår i organisationen. Två av dessa fem medlemsföreningar uppfyllde vid MUCF:s kontroll inte villkoren för att vara bidragsgrundande. Inte heller här genomförde MUCF några ytterligare kontroller av övriga medlemsföreningar i organisationen. MUCF betalade därför ut organisationsbidrag om 587 tusen kronor baserat på att det finns 29 bidragsgrundande medlemsföreningar i organisationen.

Att de upptäckta felen inte medförde ytterligare kontroller bedömer vi är en brist i MUCF:s kontrollrutiner. Den här typen av brister kan medföra att

- de utbetalda organisationsbidragen är för stora
- MUCF lämnar organisationsbidrag till organisationer som inte uppfyller stödförordningarnas villkor.

Organisationer kan vidareförmedla bidrag till medlemsföreningar som inte uppfyller stödförordningarnas villkor

Enligt MUCF:s tolkning finns inget i stödförordningarna som hindrar att den bidragsmottagande organisationen förmedlar hela eller delar av organisationsbidraget till medlemsföreningar som inte uppfyller villkoren i stödförordningarna.

Vi bedömer därför att det finns en risk att medlemsföreningar som inte uppfyller villkoren i stödförordningarna, till exempel kraven på demokrati, jämställdhet och förbud mot diskriminering, ändå får organisationsbidrag från MUCF genom vidareförmedling från den bidragsmottagande organisationen.

Inga kompletterande kontroller hos bidragsmottagarna

Enligt uppgift från MUCF finns möjlighet att göra kompletterande kontroller och ta del av ytterligare underlag hos de bidragsmottagande organisationerna för att verifiera de uppgifter som organisationerna har lämnat.

MUCF har betalat ut cirka en miljard kronor i organisationsbidrag under 2016–2020. Inte vid något tillfälle under den perioden har MUCF utfört kompletterande kontroller hos bidragsmottagarna.

Vi bedömer att kompletterande kontroller hos bidragsmottagarna skulle ge

- en förebyggande effekt mot bidragsfusk
- en ökad säkerhet att de bidragsmottagande organisationerna och dess medlemsföreningar uppfyller villkoren i stödförordningarna
- möjlighet att utvärdera och förbättra de kontroller som MUCF kan komma att göra i framtida bidragsutbetalningar.

Exempel på sådana kontroller kan vara att

- stämma av antalet medlemmar och medlemsföreningar mot förteckningar
- kontrollera om det finns tillräckliga system och kontroller på plats hos bidragsmottagarna för att säkerställa att de uppfyller de villkor som framgår av stödförordningarna.

Rekommendationer

De iakttagelser vi beskriver i revisionsrapporten gör att vi bedömer att MUCF har brister i handläggningen av organisationsbidrag. Bristerna innebär risk för att MUCF betalar ut för höga bidrag eller att organisationer som inte uppfyller villkoren i stödförordningarna får bidrag.

Riksrevisionen rekommenderar MUCF att

- införa och utveckla befintliga kontroller så att det finns en möjlighet att upptäcka om en bidragsansökan innehåller fel antal bidragsgrundande medlemmar eller fel antal bidragsgrundande medlemsföreningar
- utöka kontrollerna när MUCF har upptäckt fel eller om det har framkommit andra omständigheter som innebär risk för en felaktig bidragsutbetalning
- utreda om kraven på demokrati med mera även ska gälla för de medlemsföreningar dit bidrag förmedlas från bidragsmottagaren

- göra kompletterande kontroller efter att MUCF betalat ut organisationsbidragen för att kunna bedöma om villkoren i stödförordningarna är uppfyllda och för att kunna utveckla redan befintliga kontroller.

Ansvarig revisor Kent Gustafsson har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Linus Sluth har varit föredragande.

Kent Gustafsson

Linus Sluth

Kopia för kännedom:

Regeringen

Kulturdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen